

Betongkledd idyll

ble kledd med tegl utvendig, verandene glasset inn, utearealene overhelt og leilighetene utstyrt med video-porttelefoner, det fins vaktmestertjeneste og trappevask og full barnehagedekning og mye annet. Antakelig den beste dealen herfra til Kongsberg.

Romsås var tenkt som selve juvelen i OBOS-kronen. Det var en bydel på rundt 8000 innbyggere, som ble planlagt og tegnet under ett på slutten av 1960-tallet og fullført fra tidlig 1970-tall. Før var det ingenting her, bare skog. Romsås ligger praktisk talt i Nordmarka, og siden bydelen ligger på et

høydedrag har man byens beste luft, i konkurranse med Holmenkollåsen. Fordi trafikken er lagt i ringvei omkring, er hele bydelen bilfri og knyttet sammen med et nett av gangveier.

Dette er et eksempel på dristig og visjonær byplanlegging, utført både i norsk sosialdemokratisk ånd og i den utopiske tradisjonen fra Le Corbusier. Betongarkitekturen oppført i tun skulle gi folk lys og luft, og mellom blokkene bevarte man så mye skog og natur som mulig. Mange betrakter denne og andre bydeler i Groruddalen som eksempler på arkitektonisk brutalisme, som det norske motstykket til sovjetisk boligpolitikk. Slik tenkning er menneskefiendtlig og antas å føre til sosiale dystopier.

Eller var det noe annet som slo feil? Kan det ha vært menneskematerialet? Romsås fikk preg av at man tømte de gamle arbeiderbydelene i sentrum og flyttet flere generasjoners sosiale problemer nordøstover. Tiåret etter kom innvanderne, dels gjennom sosial tildeling, dels lokket av fallende priser på store og praktiske boliger. Stigmaet ble bare dypere. Forholdsvis fersk statistikk kan fortelle at Romsås har større helseproblemer, flere uføretrygdede, større sosialhjelpsutbetalinger, lavere utdanningsnivå ...

Så hva i all verden har skjedd? Hvordan kan en bydel med en slik fortid og et slikt rykte oppleves som så harmonisk, nesten idyllisk? Den prisbelønte rehabiliteringen av bygningsmassen gir noe av svaret, men neppe det hele. Bydeler utvikler seg, både sjelelig og sosialt. Man ser rett og slett «menneskelig trivsel».

Vet vi nok om drabantbyen? Noen nye erkjennelser fra en som trodde han visste det meste. Som jeg har vært inne på i denne spalten tidligere: Det er med blandede følelser man kommer tilbake til et sted man forlot for mer enn 25 år siden, for å leve der. «Slå seg til ro», hva nå det skal bety, i jetflyets tidsalder.

Det er en drabantby, og det er ikke hvilken som helst drabantby heller. Romsås, på høydedraget over den øverste delen av Groruddalen, har et ualmennelig dårlig rykte. Forresten er det ikke bare rykter, heller; bydelen tok livet av mange av de jeg regnet som venner i tenåra. Jeg opplevde stedet som den rene Ivy League-institusjonen for dopmisbruk og ungdomskriminalitet, og var lykkelig den dagen jeg dro.

Den beryktede Romsås-rapporten fra 1978 fastslo at bydelen «manglet menneskelig trivsel». Som om ikke det var nok, satte Dag Solstad inn nådestøtet i romanen *Forsøk på å beskrive det ugjennomtrengelige* fra 1984: «Det forekommer meg at de som bor her kanskje trives. Bare mistanken om det gjør meg stiv av skrekk.» Så sent som i 2003 snakket NRK-programleder Knut Olsen om «gettoen Romsås» i beste sendetid.

Resultatet er kjent for de som følger Oslos boligmarked. Boligprisene er rekordlave. Et vennepar var og så på en leilighet i juni, og da kunne de fått 90 kvadratmeter i flott stand for rundt 1,2 millioner kroner. Husleia er litt høy, fordi hele borettslaget ble pusset opp for noen år siden. Betongblokkene

Naboene er vennlige og kjenner hverandre. På fire måneder har vi aldri sett annet enn smil, aldri hørt en nabokrangel, ikke engang en vilter fest. Det er stillere her enn på Ullern. Romsås er selvfølgelig ikke stedet å bo hvis du får panikkangst av å se et ikke-europeisk ansikt, men heller ikke «flerkulturen» er så dominerende som man kunne tro. Den dominante kulturen i mitt borettslag er småbarnsfamilier, og de opptrer i alle former og fasonger. Verdifull integrering foregår i sandkassa og på lekeplassen.

Ting skjer. Groruddalen er «satsingsområde», som det heter på politisk. Det er avsatt et antall offentlige millioner til opprustning av Romsås, særlig av utemiljøet, og det fins lokal vilje til å skape noe. For et par dager siden ble jeg gjenkjent på senteret og vervet til sensommerens kulturfestival; hvor mange bydeler i Oslo har egen kulturfestival? Det mangler litt på caffè latte og den slags herligheter ennå. Supermarkedet har en eim av Warszawa 1976. Det vil endre seg. Uansett tar det bare en halvtime fra jeg går ut døra hjemme til jeg er på Karl Johan; T-banens linje 5 er utstyrt med nye, hippe vogner og skal snart begynne å gå hvert tiende minutt.

«Det mangler litt på caffè latte og den slags herligheter ennå. Supermarkedet har en eim av Warszawa 1976»

Oslo er fullt nå. Trykket på sentrum er så vilt at det selges kleskott til halvannen million, og det som bygges nytt er stort sett overprisede kaninbur. Resultatet av dette er det man utenlands kaller *gentrifisering*. Et hvilket som helst sted som nær Oslo sentrum på en halvtime, vil bli attraktivt og dyrt. Slik er eiendomsmarkedets tyngdelov. Så sent som i 1980 var Grünerløkka et av byens verste slumstrøk.

Samfunnsforsker Erling Dokk Holm har veddet en månedslønn på at Romsås vil være Oslos hippeste bydel i 2030. Byrådsleder Erling Lae vedder i kortere perspektiv – ti år, og Romsås vil være «in», sa han til Dagsavisen i april. Muligens er begge for konservative. □